

▲ Dvě ze čtyř úspěšně odchovaných vln den po vylétnutí z nory.

Hnízdění vlny pestré na Chebsku

Aleš Jelínek, Cheb

Vlna pestrá (*Merops apiaster*) patří mezi pravé klenoty české přírody. Areál výskytu druhu zahrnuje značnou část Evropy, Afriku a západní Asii. Přestože se větší část evropské populace nachází v jižní Evropě, můžeme se s vlnou setkat například až v Dánsku a Estonsku. Na zimu se vlny stěhují do teplých afrických savan, kde nalézají dostatek hmyzu, na který jsou potravně striktně vázány.

▼ Prostředí výskytu vlny pestré u Skalné.

Typickým životním prostředím vln je otevřená krajina sušších a teplejších oblastí s písčitymi a hlinitými stěnami, jako jsou pískovny, erodované svahy, či strmé břehy řek. V kolmých stěnách si vlny hloubí hnízdní nory. Vlny hnízdí nejčastěji v koloniích, mohou se však objevit i jednotlivá hnízda (Šťastný et al. 2006).

V České republice bylo první hnízdění vlny pestré potvrzeno až v roce 1952 u České Lípy (Šťastný et al. 2006). V současné době dosahuje česká populace přibližně 33–90 hnízdicích párů, přičemž těžiště české populace je tradičně na jižní Moravě (Šťastný et al. 2006). První přítomnost vlny na Chebsku podchytil pan Karel Brož, i když poněkud nešťastně. V červnu roku 2011 našel uhynulého jedince u rybníka Sorgen, východně od NPR Soos. Pták ležel pod elektrovodem (K. Brož, úst. údaj). Již za značně optimističtějších okolností zaznamenal vlny Ing. Dětmár Jäger, který 18. 6. 2013 slyšel několik jedinců v NPR Soos (D. Jäger, úst. údaj). Špatná viditelnost však znemožnila určení přesného počtu jedinců. Toto pozorování mne utvrdilo v přesvědčení, že pokud vlny na Chebsku hnízdí, musí to být někde

v okolí Soosu. Jako nejvhodnější lokality se jeví těžební jámy u Nové Vsi a Skalné. Má představa byla, že budu chodit okolo jámy, poslouchat a hnízdící vlyh zaslechnu. Přinejmenším mé zkušenosti z kolonií na Moravě a v Rumunsku mne v této představě utvrzovaly. Realita byla však mé představě poněkud vzdálena.

Okolí Nové Vsi a Skalné jsem prozkoumával mnohokrát bez úspěchu, a to v různých denních dobách. Nejvhodnějšími dny jsou neděle, kdy se netěží a je ticho a klid. Při jedné obchůzce lomu u Skalné v neděli 14. července jsem se snažil najít cestu na horní hranu lomu, odkud bych měl dobrý výhled shora. Než jsem se dostal na zamýšlené místo, ozval se hlas, který jsem tak netrpělivě očekával. Bohužel jsem vlyhu nezahlédl. Nezbyvalo nic jiného, než si sednout na místo s dobrým výhledem a čekat. Během chvíle jsem si všiml kolonie břehulí říčních (*Riparia riparia*). Břehule hnízdily ve stěnách vzniklé erozí u dna jámy. Po necelých dvou hodinách marného čekání, když už mne začal přemáhat pesimismus a pochyby o tom, co jsem to vlastně slyšel, začala jedna vlyha kroužit nad lomem. Zalovila, ozvala se a zmizela u stěny s břehulemi. Po chvíli se opět ozvala a odlétla pryč. Lokality jsem znovu navštívil 21. července, tentokrát již v doprovodu Dětmara Jägera. Opět jsme museli čekat a čekat. Opakovalo se zase přesně to, co jsem viděl 14. července. Evidentně se ptáci střídali na snůšce. Krmení jsme zaznamenali 3. srpna. Nejčastější potravu tvořili čmeláci a vážky. Intervaly přiletů na noru byly kratší, také jsme konečně pozorovali oba ptáky. Na Moravě bývají v této době podle mých zkušeností mladé vlyhy už vylétané z nor. K hnízdění stěně začal jezdit i fotograf Petr Korelus. Díky němu je naše hnízdění vlyh pestrých dokonale zdokumentováno od krmení až po opuštění hnízda mláďaty okolo 22. srpna (Jäger 2013). Toto hnízdění však zřejmě nebylo letos na Chebsku jediné. Na základě informací od Mirky Horákové jsem začal pátrat po dalším hnízdu nedaleko první lokality. V neděli 18. srpna jsem našel noru přibližně dva kilometry daleko. Nora byla již opuštěná, v jejím okolí se pohybovaly 3 vlyhy.

V roce 2013 se podařilo zřejmě poprvé potvrdit hnízdění vlyhy pestré v Chebské pánvi. Hnízdo bylo sledováno od inkubace, až po vylétnutí mláďat. Ve sledované oblasti zřejmě došlo k vyhnutí dvěma páry, přičemž u druhého páru nebylo

- ▲ Rodičovský pár.
- ▲ Krmení mladé vlyhy den před vylétnutím z hnízdní nory. Všechny fotografie Petr Korelus.

samotné hnízdění pozorováno. Ve srovnání s teplejšími oblastmi ČR je hnízdění vlyh na Chebsku zřejmě poněkud posunuto. Jednotlivě hnízdící ptáci se dle našich pozorování chovají o poznání tišeji než ptáci hnízdící ve větších hustotách. Můžeme se tedy domnívat, že k hnízdění na Chebsku v některých letech dochází a ptáci pouze unikají pozornosti.

Vlyha pestrá společně s ledňáčkem říčním a dudkem chocholatým zastupuje v naší fauně čeleď srostloprstých. Ještě v devadesátých letech dvacátého století patřil do naší fauny srostloprstých také mandelík hajní. Tento druh však bývá v celé Evropě a v ČR již bohužel zcela vymizel.

- Literatura:
- Jäger D. (2013): Ptactvo Chebska, pp: 89. 4. základní organizace ČSOP Cheb ve spolupráci s Muzeem Cheb, p. o. Karlovarského kraje.
  - Štastný K., Bejček V. et Hudec K. (2006): Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice, pp: 210–211. Aventinum.